

Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. Matth. 3: 2.

De heraut gaat aan den Koning, en zoo ook de Dooper aan den Messias vooraf. Zoo was het reeds door Jesaja voorspeld: „Een stem des roependen in de woestijn: Bereid den weg des Heeren, en maak recht in de wildernis een baan voor onzen God“. Straks nog nader geprofeet door Malachi, als 't heet: „Ziet, ik zend mijnen engel, die voor mijn aangezicht den weg bereiden zal, en snijldig zal tot zijn tempel komen die Heere, dien gij dien zoekt“. Godspraak, naar het getuigenis van drie Evangelisten in Johannes den Dooper vervuld.

Hierin sprak zich een geestelijk vastgestelde orde uit. Eerst de Dooper, dan de Messias. Johannes gaat voorop, en na hem eerst komt de Christus.

Geld nu die orde alleen toen, uitsluitend voor Israël, of ligt deze orde zooser in het wezen der zaak, dat een ieder, dat elke tijd er mee te rekenen heeft?

Het antwoord op deze vaak al te seer uit het oog verloren vraag, ligt in de prediking waarmee de Dooper optrad, en die in hoofdzaak tweemaal inhoudt. Ten eerste de aankondiging dat een Koninkrijk, en wel het Koninkrijk der hemelen, naderend is; en ten tweede het vermaan, de oproeping, om met het oog op de komst van dien Koning, hem den weg te bereiden. Het is in deze twee stukken dat geheel de prediking van den Dooper opgaat.

Nu kunt ge de komst, het naderen van den Koning, en het bereiden van den weg voor dien Koning of in 't algemeen voor de wereld of persoonlijk voor de enkelen nemen. In het algemeen, voor de wereld, is Jezus vóór twintig eeuwen aan de Jordaan opgetreden, toen Johannes het voor zijn discipelen uitsprak: „Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt“, en met het oog op die komst van Jezus tot de wereld is er maar één bereider van den weg geweest, en is hem die weg bereid door den zoon van Zacharias en Elisabeth. Dit stuk heilige historie ligt achter ons. Dit is afgedaan. Het kan niet herhaald worden. Alles wacht nu op Jezus' tweede komst, zijn wederkomst op de wolken des hemels.

Doch heel anders komt de zaak te staan, zoo ge niet met de wereld, maar met den enkelen zondaar rekest. Dan toch zelf zich dit naderen van Jezus tot de enkele personen van eeuw tot eeuw voor; herhaalt zich dit komen van Jezus bij een ieder die ten leven komt, afzonderlijk en persoonlijk, en richt zich alsoo de eisch: „Bereid den weg voor den Heere“, tot een legelijk mensch, als de ure nadert, waarvan het in het dagboek van zijn leven heeten zal: Toen was ook mij het Koninkrijk der hemelen nabij gekomen. Doch dan moet ook bij die enkele ziel de Dooper voorafgaan.

Ge verstaat wat het voor Israël beduidde, dat het Koninkrijk der hemelen nabij was gekomen. David's huis was ondergegaan. Vreemden had den Israël overheerd. En in het eind was heel het heilige land onder den Keizer van het Romeinse rijk gekomen. Dit droeg het volk met weerin. Het was een vertreden van Israëls heilige tradities. Dat kon niet duren. Dat Keizerrijk moest weer weg, en het aloude Koninkschap moest er weer voor in de plaats komen. Zoo luidde de profetie. Die profetie zou in vervulling gaan. Maar kwam die uit, dan zou het niet meer zijn een Koninkrijk van den herdersknaap die met Goliath streed, maar een Koninkrijk van den held Gods die satan overmocht. Een Koninkrijk niet meer van deze wereld, maar een Koninkrijk uit de hemelen. En toen nu dit lang vooruit geprofeeteerde Koninkrijk naderende was, en eindelijk komen zou, toen werd de Dooper vooruit gezonden, om Israël op te roepen, dat het nu den weg voor zijn Koning bereiden zou, want dat het heel het Koninkrijk der hemelen, dat in de hemelen zijn troon en zijn paleis zou bezitten, nabij was gekomen.

En zoo nu gaat het ook toen met den zondaar, die ook in onze dagen tot den dienst en de aanbidding van zijn Koning zal worden ingeleid. Die ure komt voor den eëf, voor den ander eerst later in zijn leven, maar elk onzer heeft toch die ure gekend, dat ook hij voor 't eerst met klaar geloofsbewustzijn onder zijn Koning kwam te leven. Dan had ook hij vroeger wel van dien Koning gehoord, en geleerd, en voor dien Koning zekere bewondering in zijn hart gevoeld, maar zonder dat hij zelf nog als onderdaan onder dien Koning gekomen was. Zijn eigenlijke leven was dan nog in het Koninkrijk der wereld. De macht, de grootheid der wereld trok hem naar aan. Die wereld vervulde zijn gedachten. Daar leefde hij voor. Daar ging hij in op. Ook al ging hij tot kerk, en al boog hij met een plechtig ja bij zijn belijdenis, toch was hij nog bij zijn Koning niet ingesawen. Er lag nog altoos tusschen de wereld van zijn hart en het Koninkrijk van den grooten „Koning in de hemelen“ zulk een afstand.

En dit duurde dan, tot hij iets in zijn ziel voelde wakker worden, dat zijn genegenheden omzette, tot hij 't alles in ander licht bezag, tot een ander ideaal hem begon te wekken, tot hem kond liet wat vroeger zijn geestdrijf deed opvlammen, en hij warm werd voor wat vroeger geen vat op hem had. Dan was hij er nog wel niet, maar dan naderde het toch. Maar wat naderde, doorzag hij nog niet met klaarheid. Tot ook hem eindelijk het licht opging en hij 't zag. Wat naderde en wat nabij hem was gekomen, wat was het toch anders dan het Koninkrijk der hemelen? En de stem, die hem dit in fluisterde, was dan ook hier de stem van den Dooper, maar dan ook die stem met ernstige aansporing: Bekeert u. Blijf niet staan waar ge staat. Keer u om op uw weg. Zie, ge zijt nog niet in het Koninkrijk. Ge staat nog buiten uw Koning die u opwacht. Maar verre is het niet meer van u. Het Koninkrijk van den Christus, het Koninkrijk uit de hemelen is u nabij gekomen.

Is dit nu een waarachtig werk des Geestes, dan roept dit in de ziel een ernst wakker, gelijk zulk een dien vroeger nooit gekend had. Zijn zondige weg, die hem vroeger boeide, stoot hem nu af. Zijn leven gelijk het voorheen liep, stuit hem nu tegen de borst. Hij wil een ander leven beginnen en doet dit ook. Vroeger vonden mijdt hij, kwade ranen mijdt hij af. En heel zijn omgeving roemt er op, dat hij zooveel liever is geworden. Ook kwam er lust tot weldoen in hem op. Van de booze werken liet hij af en de goede werken jaagt hij na. Hij is een ander mensch geworden.

Toch is dit nog niet anders dan zijn Doopersperiode. Zijn bekeering tot een beter leven. En blijft hij hierbij staan, dan moge hij dicht bij

het Koninkrijk zijn gekomen, maar in het Koninkrijk is hij nog niet. Dit alles is nog slechts voorbereiding en heeft alleen als voorbereiding waarde. Zelfs kleefde aan die periode het gevaar, dat hij in zijn goede werken roemen gaat, en nu zelfvertrouwen in zijn meerdere deugd krijgt. Een zelfgenoegzaamheid, die ge zoo dikwijls bij pas aangegepenen vindt, en die eer van den Christus afleidt, dan dat ze naar Jezus zou toeleiden.

Daarom zegt Johannes het dan ook zoo nadrukkelijk, dat zulk een aangegepenen den weg voor zijn Koning heeft te bereiden. Bereid den weg des Heeren, en maak recht in de wildernis van uw hart de baan voor uw Koning. De rijke jongeling was ook dicht bij het Koninkrijk gekomen, maar hij ging er niet in. Alles komt er daarom in zulk een periode maar op aan, dat zulk een de toediening van het Koninkrijk der hemelen voelt, voelt dat zijn Koning hem zoekt; dat hij naar zijn Koning op weg moet, gelijk zijn Koning op weg naar hem is; en dat dan eerst het doel zal bereikt zijn, als hij de grens overstapt, en uit het Koninkrijk der wereld en uit het Koninkrijk van zijn eigen ik, overgaat in het Koninkrijk dat nabij hem is gekomen; in dat Koninkrijk zijn Koning heeft gevonden; en nu zelf ervaart dat dit Koninkrijk van Jezus een Koninkrijk uit de hemelen is, waaraan ook hij zich met ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid, heeft over te geven.

Toch blijven maar al te velen hier hun levenslang voor staan. Ze bekeerden zich van hun zondigen weg, maar ze vonden hun Koning niet; ze bleven buiten het Koninkrijk der hemelen omden. Niet, versta dit wel, alsof ze ook niet in Jezus roemden, en in Jezus hun verzoening vonden, en niet in hem den Berg begroetten van hun eeuwige zaligheid. Maar dit alles was en bleef nog een trekken van Jezus in hun eigen geestelijke wereld. Wel Jezus voor hen, maar nog niet zij voor Jezus. En toch, hierin juist ligt het Koninkrijk. Wie in het Koninkrijk overgaat, valt zijn Koning te voet, treedt bij zijn Koning in dienst, leeft niet zichzelf meer, maar leeft voor zijn Koning. Hoor niet zich zelf meer toe, maar hoort toe aan den Koning die hij trouw zweert. En stelt niet meer als hoofdvraag, hoe maakt onze Koning mij gelukkig, maar heel anders, hoe kan ik de eere en de grootheid van mijn Koning verhoogen. Daar nu die Koning in de hemelen is, en zijn Koninkrijk een Koninkrijk der hemelen, verplaatst dit op eens het middenpunt van zijn leven. Het was hier, maar het wordt nu overgeplaatst naar de hemelen. Zoals de apostel het zegt, het wordt nu een wandel in de hemelen.

En dan komt het liefdelieven. Onze Koning toch is niet als een aardse Koning, die zich in zijn Hof afscheidt, en zijn volk op cerbidgen afstand poogt te houden. Veeler omgekeerd laat deze Koning in de hemelen een legelijk van zijn onderdanen tot zijn heilige gemeenschap toe. Liefde wordt hier de band. Liefde van Jezus en liefde voor Jezus. Een omvatten van heel ons aanzijn in de heilige sfeer der Goddelijke genegenheden van onzen Koning. Zoo eerst wordt het bereiden van den weg des Heeren in het eigen hart een werkelijkheid. Jezus dringt op ons aan, maar de inspraak van het hart zegt ons, dat er nog zooveel op den weg van ons hart ligt, dat Jezus tegenhoudt, dat hem belet ons nader te komen. En dit alles ruimt de ziel dan uit den weg, of de Koning haar nog nader mocht komen, en zij nader aan haar Koning. Tot eindelijk de scheiding geheel wegvalt, en het alles Jezus is en Jezus alleen.

Dr. A. K.

Amsterdam, 6 Januari 1911.

Voor wie de geschiedenis onzer Kerken persoonlijk heeft medegeleefd, bleden deze dagen wel menige treffende herinnering, die ons tot dankbare herdenking opwekken kan van wat God de Heere voor ons heeft gedaan. Het is thans vijf-en-twintig jaar geleden, dat de beslissende slag is gevallen, die tot vrijmaking van een groot deel der Kerken in ons vaderland uit de banden der Synodale organisatie heeft geleid. 4 Januari 1886 was het toch de dag, waarop het Classicaal bestuur op de meest krenkende wijze tachtig leden van den Amsterdamschen Kerkeraad provisioneel schorste en daarmee den stoot gaf tot de beweging, die straks heel de Hervormde Kerk in beroering bracht en als rijpe vrucht de Doleantie heeft gebaard.

Wat de Kerk van Amsterdam het strijperk werd, waar de hoofdsag geleverd werd, valt niet te verwonderen. Reeds lang was, dank zij den arbeid van uitnemende voorgangers, het Gereformeerde leven in de hoofdkerk van ons land weer krachtig ontwaakt; Amsterdam werd als in de 17e eeuw middelpunt van heel de Gereformeerde actie; vandaar ging de leiding uit, om aan de ontbinding der Kerk paal en perk te stellen en de Gereformeerde belijdenis weer tot grondslag van het kerkelijk leven te maken.

Dat deze actie op den duur tot een conflict leiden moest met de Synodale organisatie, wier hoofddoel juist was, om de leervrijheid in de Kerk te handhaven, kon door ieder worden voorzien en was door Groen van Prinsterer reeds geprofeet. Er stonden hier twee beginselen tegenover elkander, die in botsing moesten komen; de worsteling was onvermijdelijk; er kon hier over en weer geen kamp worden gegeven. Het is daarom dwaasheid, voor wie de gangen der historie van hoog gezichtspunt beschouwt, de schuld van dit conflict te wijten aan de oprichting der Vrije Universiteit of aan een weloverlegd kriegsplan van zekere leiders; het conflict was niet gewild of uitgelokt, maar het was de noodzakelijke vrucht van de ontwikkeling der historie.

Van de zijde der Hervormde Synode was het beginsel der leervrijheid op den spits gedreven door de gewijzigde proponentenformule, waardoor feitelijk de laatste band met de belijdenis was doorgesneden, en door de bepaling, dat aan moderne lidmaten een attest moest worden uitgereikt, opdat ze als lidmaat der Kerk konden worden toegelaten. Toen de Kerkeraad van Amsterdam in het najaar van 1885 desniettemin weigerde om langer moderne leden ten Avondmaal toe

te laten en al evenmin langs de achterdeur der attesten ze in de Kerk wilde binnenloodsen, wist ieder, dat daarmee het sein tot den strijd gegeven was, die niet zou ophouden, voordat een van beide partijen de overwinning behaald had. Heel het land volgde daarom in spanning en met ingehouden adem de worsteling. Vooral toen de Synodale Commissie de uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur beslissend had verklaard en den Kerkeraad gelast had vóór 8 Januari 1886 de attesten af te geven, was de breuke onvermijdelijk geworden, en ieder verwachtte dat die breuke op het punt der belijdenis zou ontstaan.

Er kon toch geen twijfel over wezen, of de Kerkeraad, die op den avond van 4 Januari in de consistoriekamer van de Nieuwe Kerk vergaderde zou om een definitieve beslissing over de attesten-questie te nemen, zou bij zijn principieele weigering volhouden. Een eerlijke en oprechte strijd zou daarvan het gevolg zijn geweest. Voor heel de Kerk en heel het volk zou het duidelijk zijn geworden, om welken inzet deze strijd gestreden werd. Het non possumus van Amsterdam's Kerkeraad zou tegenover de Synodale organisatie het belijdend karakter der Kerk hebben gehandhaafd.

Intusschen heeft het niet zoo mogen zijn. De Synodale besturen hebben, in plaats van in het open veld met ontplooid vaandel en met krijgsmanseer den slag te wagen, Amsterdam's Kerkeraad langs een sluipweg in den rug overvallen en hem afgemaakt, eer de worsteling nog aangevangen was. Gebruik makend van een wijziging, door den Kerkeraad in het Beheersreglement aangebracht, kwam het Classicaal Bestuur op den morgen van 4 Januari 1886 tot de meest tyrannieke daad, die ooit een Synodaal bestuur zich veroorloofd heeft, en schorste het provisioneel 80 leden van den Amsterdamschen Kerkeraad. Dat de beheersquestie hier slechts de vooropgeschoven pion en de attesten-questie het eigenlijke motief was, bleek echter maar al te duidelijk. Want toen het Classicaal Bestuur nu optrad „om te doen wat des Kerkeraads was“, was zijn eerste daad de gevraagde attesten aan de moderne lidmaten uit de reiken. Zoo werd niet alleen het dreigend conflict over de belijdenis vermeden, maar tegelijk werd de Gereformeerde beweging machteloos gemaakt, doordat haar leiders waren geschorst in hun ambt; aan de vrijheid van bekeer, door Amsterdam's Kerkeraad steeds maanmoedig tegen Staatsinmenging en Synodale machtsurpatie verdedigd, werd een doodelijke knak toegebracht, en aan het volk werd de indruk gegeven, dat het Classicaal bestuur als redder der Hervormde Kerk was opgetreden tegen een heimelijk complot om kerkroof te plegen en revolutie te maken tegen het wettig gezag.

Toch gold ook hier, dat wat de menschen ten kwade hebben gedacht, door God ten goede is gewend. Het bedriegelijke spel met de beheersquestie had althans de oogen van het Gereformeerde volk niet verblind; het voelde, dat de strijd ging niet om het goed, maar om de belijdenis der Kerk, en uit alle oorden des lands stroomden de betuigingen van sympathie den geschorsten broeders toe. Nooit bleek de gemeenschap der heiligen krachtiger, werd meer meegeleefd, meegevoeld en meegeleden met Amsterdam's Kerkeraad, dan in die dagen. En bovenal de onrechtvaardige, despotische en tyrannieke wijze, waarop de Synodale besturen optraden, zelfs de eerste beginselen van het recht met de beide voeten traden, en met schorsingsbullen, afzettingsbrieven en banbliksems te keer zijn gegaan tegenover mannen, op wier belijdenis en leven niets viel aan te merken, die de hoogste achtung onder het volk hadden, en die voor elke Christelijke Kerk tot een sieraad zouden zijn geweest, toonde, hoe schrikkelijk het bederf was, dat achter deze Synodale hiërarchie school, opende de oogen voor al de jammer en ellende, waaraan zij de Kerk had overgeleverd en deed de begeerte naar vrijheid, om weer God te dienen naar Zijn Woord, in veler hart ontbranden.

Zoo werd de daad van Amsterdam's Classicaal Bestuur, bedoeld om het opkomend onweer te bezweren, juist omgekeerd het sein om tot den aanval op de vesting der Synodale organisatie over te gaan.

Het vergeten Kootwijk, achter de zandduinen in de Veluwe verscholen, werd het Uirum der Doleantie en wierp het eerst, 2 Februari 1886, het juk der Synodale organisatie af. Straks volgden de Kerken van Voorthuizen en Reitsum, Leiderdorp en Kollum. Vooral het feit, dat mannen als Dr. van den Bergh en Dr. Ploos van Amstel, mannen wier uitnemende godsvrucht, wier aangrijpende prediking, wier ionige liefde voor de Kerk van Christus aan ieder eerbied afdwong, vooropgingen in den strijd tegen de Synodale organisatie, wekte heilige bezieling. Een eer het jaar 1886 ten einde was, op 16 December, besloot ook de Kerkeraad van Amsterdam, na een langgerekte kerkelijke procedure, waarbij alle paden en wegen waren afgevoerd om herstel van recht te krijgen, maar tot in hoogste instantie toe het banvoan van kracht bleef, om voor heel de gemeente het juk der Synodale organisatie af te werpen en weer te keeren tot de aloude belijdenis der Gereformeerde Kerken, en tot de Kerkorde waaronder de Kerk van Amsterdam sinds 1578 had geleefd.

Over het verder verloop der Doleantie, die vooral van dat oogenblik af zulk een verrassende vlucht nam, willen we thans niet uitweiden. Ons doel was alleen, in enkele groote trekken het beeld der historie te teekenen, die nu vijf-en-twintig jaar geleden te Amsterdam is afgespeeld. Met weemoed zullen degenen, die deze worsteling mee doorgemaakt hebben, terugdenken aan die dagen, toen te midden van strijd, laster en vervolging, de broederlijke liefde zoo heerlijk zich openbaarde, zoo heilige geestdrift zich van de harten had meester ge-

maakt, zoo rijke geestelijke zegen werd genoten. Tijden van zoo hoog opgewekt en zoo machtig opbruiscend geestelijk leven, als in die dagen werden gekend, komen slechts zelden in de historie voor, zijn alleen eigen aan die spannende momenten, als de laag weerhouden bergstroom zich met kracht een uitweg door de bergen zoekt en met donderend geraas neerploft over den rotswand heen. Maar al ging de stroom van ons kerkelijk leven sinds in kalmer en rustiger bedding voort, de vrucht, de rijke vrucht van wat toen in den naam des Heeren bestaan is, werkt nog altoos in ons midden na. Op het toen gelegde fundament is voortgebouwd aan het huis van ons kerkelijk leven, en niet het minst is het te danken aan de kundige architecten, die God ons schonk, dat de restauratie zoo uitnemend is gelukt. Streng in stijl, geheel in overeenstemming met het Gereformeerde beginsel, maar toch tegelijk niet ouderwetsch maar rekening houdend met de eischen van het moderne leven, staat daar het gebouw onzer Gereformeerde Kerken en dwingt ook den buitenstaanders bewondering af.

Bovenal, in die vijf-en-twintig jaar vond de hereeniging plaats van de zonen van hetzelfde gezin, maar die sinds 1834 gescheiden leefden. Mocht de nieuwe beweging aanvankelijk met wat wantrouwen begroet zijn, al spoedig leerde men elkander beter verstaan, en op de Synode te Amsterdam in 1892 reikten de kinderen der Scheiding de broederhand aan de vaders der Doleantie. De laatste scheidsmuur viel weg; het werd één kudde en één Herder.

Zoo gaan we met nieuwen moed, ziende op wat God de Heere in het verleden voor onze Kerk gedaan heeft, de toekomst tegen. Het geslacht, dat in de dagen der Doleantie den toon aangaf, sterft langzamerhand weg. Hoeveel uitnemende mannen uit die dagen, bij ons volk bekend en geliefd en wier namen nooit zullen vergeten worden, zijn reeds weggenomen. Dr. van den Bergh, de strenge boeteprediker, vader Ploos van Amstel, de lieflijke Evangelieverkondiger, Dr. Wagenaar, de man van actie, altoos vurig van geest. En al bleven daarnaast anderen ons gespaard, hun jurental klimt en straks, zij het spade, staan we ook bij hun graf. Maar het werk door hen verricht blijft; de beginselen door hen ons volk ingeprent, zullen voortleven; de banier door hen opgeheven, gaat ook ons voor. En het nieuwe geslacht en de nieuwe tijd, die te komen staat, kan het werk, het groote werk, dat God in 1886 onder ons gedaan heeft, niet beter eeren, dan door aan die beginselen trouw te blijven.

Dat geve ons de genade onzes Gods.

Als met Nieuwjaar de tijd der kerkelijke verkiezingen komt, doen zich hier en daar wel eens kleine strubbelingen voor, die gewoonlijk meer van plaatselijk dan van algemeen belang zijn en daarom in de pers ook niet behoeven besproken te worden. Slechts een enkele maal raken zij ernstiger geschillen, die hetzij door hun principieel karakter, hetzij door hun praktisch belang voor de kerken in het algemeen, de moeite van een publieke bespreking loonen.

Dit laatste is nu zeker het geval met de vraag, die ons gedaan werd, of het wenschelijk is, dat leden van eenzelfde familie in den Kerkeraad zitting nemen, en of de gemeente, wanneer de Kerkeraad dubbelvallen voorstelt, waarop te veel kandidaten uit één familie voorkomen, niet het recht heeft daartegen te protesteeren. Wat nu de eerste vraag betreft, zoo is het zeker in het algemeen niet wenschelijk, dat men in een college een te groote eenhoofding krijgt van leden uit eenzelfde familie, omdat dit licht tot een familie-regering zou kunnen leiden. En vooral zou dat bedenkelijk worden, wanneer de bepaalde toelag bleek, om de regerenden in de Kerk als een erfelijk goed te beschouwen, voor wier bezetting alleen sommige families in aanmerking mochten komen, ook zonder dat bepaalde geestelijke of ambtelijke kwaliteiten tot zulk een voorkeureng recht geven.

Wie zich herinnert, hoe in de dagen onzer Republiek enkele zoogenaamde regenten-families alle macht in handen hadden, alle ambten, postjes en betrekkingen onder de zoons of neven verdeelden en daarbij niet zelden gansch onbekwame personen gekozen werden voor gewichtige betrekkingen, tot groote schade van het land, begrijpt, waarom ons volk van zulk een familie-regering een hartgrondig afkeer heeft gekregen. Om dit euvel te voorkomen is zelfs in onze gemeentewet artikel 21 de bepaling opgenomen, dat in onze gemeenteraden geen personen, die elkaar in den eersten of tweeden graad bestaan, tegelijk zitting mogen nemen. Men wilde liever in dit opzicht te scherp optreden, dan dat men in het euvel van vroeger tijd terugviel. Dank zij deze maatregelen is dan ook op politiek gebied van zulk een familie-regering geen sprake. Regentenfamilies kent onze tijd niet meer. Iets waartoe zeker ook niet weinig bijdroeg, dat de verkiezing nergens meer door coöptatie geschiedt, maar rechtstreeks door de kiesers, en deze dus te beslissen hebben, welke gemeenteraadsleden zullen gekozen worden.

Het is daarom wel te begrijpen, dat ons volk ook op kerkelijk gebied liefst dezen zelfden maatregel zou toegepast willen zien, en oordeelt, dat evenals in den gemeenteraad, zoo ook in den kerkeraad geen familieleden in den eersten of tweeden graad mogen gekozen worden. Toch houden men wel in het oog, dat van een geschreven wet op kerkelijk gebied, die dit verbod zou, geen sprake is. Noch Gods Woord, noch onze Kerkorden bevat hieromtrent eenige bepaling. En naar het ons voorkomt, zou het ook niet wenschelijk

zijn, hieromtrent nadere bepalingen te maken. Als algemeene regel te stellen, dat bijv. geen vader en zoon of geen twee broeders tegelijk in den Kerkeraad zitting zouden mogen nemen, zou ons niet wenschelijk schijnen. Onder de twaalf discipelen, die Christus koos, waren twee broeders, Johannes en Jakobus, de zonen van Zebedeus, en ook de andere discipelen waren met elkander ten deele wel verwant. In grotere Kerken, waar de Kerkeraad soms uit 80 en meer leden bestaat, komt het niet zoo zelden voor, dat meerdere leden van één familie tot den Kerkeraad behooren, zonder dat dit praktisch eenige schade doet, omdat deze twee of drie familieleden op de groote massa geen invloed uitoefenen. En al is het gevaar van familieregering op een kleinere plaats zeker groter, toch kunnen er ook daar omstandigheden zijn, waardoor de keuze van meerdere leden uit eenzelfde familie gerechtvaardigd wordt, wanneer deze leden metterdaad door bijzondere gaven voor het ambt uitmunten, en er anders geen geschikte kandidaten te vinden zijn. Beswaar bestaat hier op zichzelf ook niet tegen. Zelfs onder onze Ministers vindt men thans twee broeders, de heeren Regout, zonder dat iemand hierin een familieregering ziet. De uitnemende gaven, waardoor deze beide broeders zich onderscheiden, wettigen hun plaats achter de Ministerstafel volkomen. Of wil men het nog dieper opgevat, het behaagt God den Heere soms aan bijzondere families buitengewone gaven en talenten te verliezen. Ons vorstelijk stamhuis van Oranje-Nassau is daarvan wel een der treffendste voorbeelden. Alle broeders van Prins Willem I waren evenals hij zelf min of meer met buitengewone talenten begaafd; ook van de kinderen van Prins Willem gold hetzelfde; Maurits en Frederik Hendrik behooren tot de beste vorsten van hun tijd; en de lijn van genialiteit zet zich voort in den helaas te vroeg gestorven Prins Willem II en bereikt zelfs haar hoogtepunt in Prins Willem III. Het zou daarom ergerlijke bekrompenheid verraden, wanneer men personen, die zulke talenten ontvangen hebben, zou willen uitsluiten van de kerkelijke regering, alleen omdat hun vader of broeder in den Kerkeraad zitting heeft. Schade voor het kerkelijk leven zou hieruit alleen dan ontstaan, wanneer leden uit eenzelfde familie gekozen werden alleen op grond van die familie-betrekking, maar zonder dat bijzondere talenten deze voorkeur wettigden.

Hierbij komt, dat in ons kerkelijk leven het gevaar voor zulk een familieregering over het algemeen wel niet zoo heel groot is. Vooreerst treden de leden van den Kerkeraad in den regel om de drie jaar af en zijn ze dan niet terstond herkiesbaar, zoodat er telkens nieuwe elementen in den Kerkeraad komen. En ten tweede is het stelsel van coöptatie, d.w.z. dat de Kerkeraad zichzelf aanvult, wel overal afgeschapt en heeft de gemeente te kiezen uit de voorgestelde dubbelvallen, zoodat zij altoos het recht in handen heeft en beletten kan, dat te veel kandidaten uit één familie in den Kerkeraad gebracht worden.

De vrijheid, die de Kerkenorde ons laat, zouden we daarom niet gaarne prijsgeven voor een beperkende bepaling, gelijk de Gemeentewet die bevat. Op politiek gebied, waar het regeerambt allerlei voorrechten meebrengt en allerlei invloed scheen op het geven van posten en betrekkingen, moge zulk een beperking noodzakelijk wezen, in de Kerk van Christus schijnt ze ons overbodig en zelfs gevaarlijk. Ze zou den Kerkeraad en de gemeente kunnen dwingen om uitnemende krachten voor het ambt ongebruikt te laten.

Toch laat het geval zich denken, ook al zal dit wel zeldzaam voorkomen, dat hier of daar metterdaad het overwicht van één familie in een Kerkeraad wat groot wordt en de gemeente hiertegen bezwaar heeft. Het is dan echter zeker niet raadzaam, om juist bij een eventuele Kerkeraadsverkiezing hiertegen te protesteeren. Protest tegen een verkozen ambtsdrager kan en mag alleen worden ingebracht, wanneer zijn wandel of belijdenis te wenschen overlaat, of de geschiktheid tot het ambt bij hem ontbreekt. Alleen zulk een protest is formeel en wettelijk ontvankelijk en kan door den Kerkeraad behandeld worden. Maar een protest alleen op grond, dat de verkozenen of voorgestelden familie van elkander zijn, vindt noch in de Schrift noch in de Kerkenorde eenigen grond en kan daarom door den Kerkeraad ook niet worden aangegomen. Daarbij komt dat zulk een protest, ook al wordt dat niet zoo bedoeld, toch altoos zekere krenking met zich brengt voor de betrokken personen, allicht tot allerlei partijchap in de gemeente aanleiding geeft en reeds uit dien hoofde onwenschelijk is. Een protest tegen een voorgestelden of verkozen ambtsdrager moet uitsluitend zijn wandel of belijdenis raken, maar niet de familiërelatie, waarin hij tot andere verkozenen of kerkeraadsleden staat.

Feitelijk gaat zulk een protest dan ook niet tegen de betrokken personen, maar tegen de handelwijze van den Kerkeraad, die deze dubbelvallen voorstelt. Maar daaruit volgt dan ook, dat men veel beter doet, met zulk een protest geheel los te maken van de verkiezingen en van de daarbij betrokken personen, en zich, op een tijd dat er geen verkiezing is, tot den Kerkeraad te wenden, met het verzoek, om in het vervolg bij de kandidaten, die de Kerkeraad voorstelt, zoo mogelijk niet te veel familieleden op het dubbelvat te plaatsen. Dan kan de zaak objectief besproken worden, wordt elke persoonlijke gevoeligheid vermeden, en zal de kans op een goede oplossing veel grooter wezen.

Aan onzen hooggeschatten vriend Dr. C. L. F. van Schelven, die deze week zijn vijf-en-twintig-jarig jubileum als predikant viert, bieden we onze hartelijke gelukwensen.

In de heel de Dienst d van Oude geen oog slaan, m en geest leidde zij satie uit, beginselen overtuigen voor zijn steeds bij minst op. Toch i arbeid, ee en daarna bracht, di tekenis in Zeker ligt hulde te b wijze, wa weet te b grondige het Woer Schrift ou brengen. vooral rech wat hij ge geloovigen' het initiat in Duitschl ging waren noch moei een gerege institueeren, warm te reeds zulk Ook als c gymnasium, Arnhem, d het peil va en in moel trouw op z der Gelders pittigen toe tijd te boei vloed uit o hij bovenal van de geest

1. NEERLANDEN, Bestuur leiding van i Kamer der St schillend gebi van BRUTUS. Indië, 700 gr onder 6 gekie „Elsevier“ Am Van dit we sal zijn, werd. In de verwa van deze sfla lezers dus on schijnt op de reeds nu over De Oud-Go die, zoodals uit afgeschreven ti bij schreef, ka geschreven i Nederlandsch uitgegaan var gevera Maatsch Een plan da zijn terugkeer i goedkeuring i beding echter, wikkling, bek Indië en erval tevens gelukte schillende onde krijgen van de Aan dat tw der Uitgevers N oordeel van de Gouverneur seli toch, onder we gesteld, zegt hij bedongen, is kers der versc embleente manni den staf zijner onderwerp da voegd, maar g bevoegden op h NEERLANDEN naam werk te Naar de hee LEIDING medede bestaan. De eerste zal Naast een aa Archipel zal zij de volken, de de zeden, gewo Ilanders; over bevolking; einc van Nieuw Guin Oosterlingen. De tweede Af geschiedenis der schets geven van plaatselijke bestu en gewestelijk ze zelfbesturen. De derde Af eene beschrijving en door het part gebied verricht i De ons toegen in de Afdeling Hoofdstuk I, he van de hand van Klimaat, plan in het algemeen en dan wordt o de bespreking v gevange. Vele kerke p den Oost-Indisch wat in den tekst Bij de, in onze waakte belangte bestittingen mag welks hoofddoe zittingen heel o sympathie worde Het is de vrij van den „leider de studier-kamer, huis-kamer. Worde die w meeren vervuld,